

Oude rechtspraak

Aan het eind van de middeleeuwen was er al wel sprake van rechtspleging, maar bestuur en rechtspraak waren niet, zoals nu, onafhankelijk van elkaar. Ook werden nog niet alle ingezetenen gelijk behandeld. En 'waarheidsvinding' ging bepaald anders dan tegenwoordig.

Verantwoordelijk voor de rechtspleging in het hele Graafschap Zutphen was de landdrost of drossaard in Zutphen, die belangrijke zaken, zoals halsmisdrijven, zelf behandelde. Voor het grondgebied van het scholtambt Lochem waren burgerlijke geschillen en minder belangrijke misdrijven gedelegeerd aan de stedelijke schout. Almen en Gorssel hadden aparte richteramten binnen het scholtambt Zutphen.

Indeling (land)drostambt, schoutambten en richteramten in het Graafschap Zutphen rond 1450.

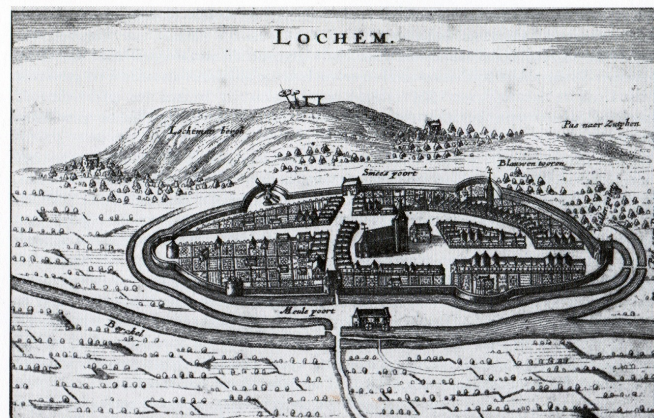
Moetzoen

Op 20 december 1460 wordt bij de kerk in Almen, volgens oud Germaans gebruik, een moetzoen gesloten. Johan ter Cluese uit Langel heeft Johan Boevink, boer in Groot Dochteren, doodgeslagen. Daarvoor kan hij ter dood worden veroordeeld, maar de familie van het slachtoffer is bereid tot een zoen (verzoening). De drost van Zutphen vindt de zaak zo belangrijk dat hij zelf wil rechtspreken. Hij laat betrokkenen overkomen naar Almen, binnen zijn drostambt.

De moordenaar wordt veroordeeld tot het branden van een kaars en het maken van een bedevaart en tot het uit de buurt blijven van de familie. Hij moet de materiële zorg voor de familie op zich nemen en voedsel en kleding voor de armen beschikbaar stellen.

Heksenverbranding in Almen

In 1472 wordt de dienstbode van de pastoor te Almen, genaamd Aliden des papen maghet, wegens hekserij levend verbrand. Ze is de eerste heks in ons gebied van wie bekend is dat ze met de brandstapel kennis maakte. In de gevangenis in Zutphen weigert ze haar omgang met de duivel te bekennen. In de rekening van het scholtambt van Zutphen over 1472 staan de onkosten secuur vermeld, zoals die voor de ijzeren band en ketting om de heks te boeien en de gemaakte onkosten van de beul, die vier dagen naar Almen komt om het klusje te klaren.

Plattegrond van Lochem, gravure naar Nic. van Geelkercken (ca. 1650)
Uit: A. van Slichtenhorst, XIV. boeken van de Gelderse geschiedenis (Amhem, 1654)

Voor iedereen zichtbaar werden op de Lochemse berg misdadigers geselsd of opgehangen. Dat gedeelte heette in de zeventiende eeuw dan ook de Geeselberg.

Drie heksen in de Blauwe Toren?

Later, in 1491 blijkt het in Lochem juist een probleem om drie vrouwen als heks te veroordelen zonder dat ze zelf bekend hebben. Ze zijn al opgesloten in de Blauwe Toren. De drossaard van Zutphen stuurt een scherprechter, maar zijn martelingen leveren geen bekentenis op. Het gekerm is ver buiten de Blauwe Toren te horen, maar de vrouwen ontkennen enig verbond met de duivel. Burgemeester en schepenen van Zutphen kunnen niet tot een conclusie komen en leggen hun dilemma voor aan het stadsbestuur van Keulen. De brief waarmee ze dat deden is bekend, het antwoord helaas niet.

Het pand Bierstraat 2 of Markt 1 is een van de oudste bestaande huizen van Lochem en was oorspronkelijk het Richtershuis, waar lokaal recht werd gesproken. De naastgelegen steeg heette de Rigter Steeg. In de twintigste eeuw diende het pand onder andere als manufacturenwinkel, kunsthandel, Nutsspaarbank (waardoor de steeg Spaarbanksteeg ging heten), openbare bibliotheek en raadzaal.